

עב:

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

עין משפט
גור מצוה

מסורת הש"ס

(א) ופי' חס' לקח' עג.
דרי' חס' (ב) ופי' לקח' עג.
(ג) דרי' חס' לקח' עג.
(ד) ופי' חס' לקח' עג.
(ה) ופי' חס' לקח' עג.
(ו) ופי' חס' לקח' עג.
(ז) ופי' חס' לקח' עג.
(ח) ופי' חס' לקח' עג.
(ט) ופי' חס' לקח' עג.
(י) ופי' חס' לקח' עג.
(יא) ופי' חס' לקח' עג.
(יב) ופי' חס' לקח' עג.
(יג) ופי' חס' לקח' עג.
(יד) ופי' חס' לקח' עג.
(טו) ופי' חס' לקח' עג.
(טז) ופי' חס' לקח' עג.
(יז) ופי' חס' לקח' עג.
(יח) ופי' חס' לקח' עג.
(יט) ופי' חס' לקח' עג.
(כ) ופי' חס' לקח' עג.

תורה אור השלם

1. אם יורה השמש
עליו דמי' לו שלם
ישלם אם אין לו תומכ
בנכחיה: שומר כב
2. אם בנכחיה
הגב והגב ומה אין לו
דמי' שומר כב
3. אם באיבה דבר
דמי' שומר כב
4. שפך דם האדם באדם
דמי' שפך כי בצלם
אלהים עשה את
האדם: בראשית ט ו

מוסף רש"י

אין לי. אי לא כתיב אל
ימת. אלא במיתה
האמורה בו. סיף ודע
הוא. מנין שאם אי אה
יכול בו. כגון שהיה
בפניו וכו' ומה יוכל
לזכות בו מן או לטועם
ובי' דא. תי' מות
יומת. ריבוי' הוא וכו'
הוא. שני בחובין הבאין
באחד אין מלמד.
מל' כב' אחד ויגמור
טל' מתי' וקדושי' כד.
אלא להבחין בין שוגג
למוד. שלא יוכל לומר
פני' הי' שומר וכו'
הוא.

אב הכא על הכן. במחמת מספק אל יתנהו בנו דודאי רחמי האב
על בנו ואפילו הוא מיל ממונו לא יתנהו הלכך דמים לו עד שידע
לך כשמש שהוא אחרי עליך ושוואך: כן על האב. וכ"ש איניש דעלמא
הרגבו מספק דודאי דעמא דכי אחא דאי קיימת ליה לאפיה קטיל
לך עד שידע לך כשמש שהוא רחמי
עליך ככא על הכן: דמים לו. לשון
רבי' הוא להכי אחא לומר לך דבין
בחול בין בשבת אסור לכן להרגו את
אביו במחמת שחרי לא כל על עסקי
נפשות: אין לו דמים. לשון רבי'
דכתיב גבי איניש דעלמא להכי אחא
לומר לך אין לו דמים לא בחול ולא
בשבת והנהגו: הרוגי בית דין
בשבת לא קטלינן. דאמרין בפרק
אחד דיני ממונות ולעיל דף לה: מל'
תבערו אש ככל מושבותיכם: קא
משמע לך. דקטלינן משום פקוח
נפש דהאריך: לפקח עליו אש הגל.
אש כשהיה חומר נפל עליו (אח) הגל
מפקחין עליו היכא דלא כל על
עסקי נפשות אל אש כל על עסקי
נפשות כיון דיתן להרגו בלא התראה
גברא קטילא הוא משעת 'סמייה':
והוכח ככל אדם. אפילו אינו בעל
הממון מותר להרגו מדלל כתיב
והנהגו: כע"כ הוא. דמותר להרגו
משום דלמא גנב קיס ליה בגויה
דבע"כ אינו מעמיד עצמו על ממונו
הלכך אדעתיה ללמקטליה אחא:
אלא שאר כל אדם לא. שהרי גנב
זה לא כל אלא על עסקי נפשות של
זה: קמ"ל. דבין דעל עסקי נפשות
ישלם אחא רודף הוא ויתן להצילו
לבעל הבית כשמש על זה: אשם אי
אשה יכול להרגו כסוף. כגון שהיה
מכשף או שהיה לו נהר מפסיק ואמה
יכול לירות בו מן או אכן: שני כסובין
הכאין באחד. בפרק נגמר הדין: דלא
בעינן כהו קרא דכתיב הלכך אי לא
רבייה הוה אמינא ליבעי מיתה
הכתובה בו כגון הכאה אלל לא לחונקו
לבעינן דמים: ואין לי אלא מחסרה.
שחמך כותל: גנב. ועלה לו כסולס:
חלרי וקריפיו. ונכנס בו דרך הפתח
שמאלו פתוח מינין: ח"ל ימאל הגנב.
מדלל כתיב אש במחמת ימאלו
וכתיב הגנב ימירה משמע ככל לדון
שיה נראה לך גנב: מלויין במחמת.
כלומר מלויין ודגילין לחמור: זו היא

מתני'
הפראסו. שא"כ התראה אחרת אלא הורגו מיד דכיון דטרח ומסר נפשיה לחסור אדעתא דכי אחא דאי קאי לאפאי קטילנא ליה ואמרה מורה
כיון דרודף הוא א"כ התראה אלא מלילין אותו כשמש. אבל נכנס לחצרו וגנב דרך הפתח אינו הורגו עד שיתרו בו בעדים חיי דקאימנא בלפך
וקטילנא לך זה יקבל עליו התראה ויאמר יודע אני ועל מנת כן אני עושה שאם תעמוד לנגדי אהריג אותך אבל בלא התראה לא דלילמא לאו
אדעתא דנפשות קא אחי אלא דאשכח פתחא להדיא ועל אדעתא דאי קאי בלפאי ליוסף: קטן הרודף. את קטן אחר להרגו: ניטן להצילו כשמש.
דילפינן לקמן (דף עג.) רוצח ניטן להצילו כשמש והאי אע"ג דקטן הוא ולאו בר קבולי התראה הוא לגבי רדיפה דני כגדול: קסבר. רב הונא
רודף אין צריך התראה לענין להצילו כשמש דלא יתנה התראה אלא לענין ב"ד דלא מצי למקטליה אש הרג בלא התראה: ולא ראשו. בלשה
המקשה לילד ומסוכנת. וקמי רשא חסיה פושטת ידה ומתכחמו ומולאמו לאכריס דכל זמן שלא ילא לאיר העולם לאו נפש הוא ויתן להורגו
ולעיל את אמו אבל ילא ראשו אין נוגעין בו להורגו דהוה ליה כילוד ואין דוחין נפש מפני נפש. ואם תאמר מעשה דשבע בן בכרי (שמואל ב')
הנה ראשו מושך אליו דחיו נפש מפני נפש התם משום דלפילי לא מסרוהו לו היה נהרג בעיר כשיתפשנה יואב והן נהרגין עמו אבל אש היה
הוא נילול אע"פ שהן נהרגין לא היו ראשין למסרו כדי להציל עצמן אי נמי משום דמורד במלכות היה והכי מפרש לה בתוספתא דתמורה:
משמאי קא רדיף לה. לאמיה: והסורה אמרה שופך דם האדם באדם דמו ישפך. כל הרואה אותו ישפוך דמו בשביל אותו אדם שהוא רודף
דהיינו באדם כשנולד אלם הגדף. והא הכא דלא קמי יודע אני ועל מנת כן אני עושה ואין כאן קבלת התראה ואפילו הכי מיחייב
היה ר' יוסי בר' יהודה היא. דלפילי כהרוגי ב"ד לא בעי התראה אלא להבחין הלכך חבד לא בעי התראה ולא הבחנה ועם הארץ בעי לאיתרוי
דלא נומא שוגג היימי אלל קבלת התראה אפילו בעם הארץ לא בעי: פטור. כל כמה דלא אחר על מנת כן אני עושה אהרג עליו כדלפינן
בהיו בודקין (ולעיל דף מה.) יומת המת (דברים י) עד שימיר עצמו למיתה. קא מצי הכא גבי רודף דבעי התראה ואם לאו אין מלילין אותו כשמש: דקאי פטרי
עברי נהרג. המתה מלך זה והרודף והגדף מלך אחר: דלפילי לא מצי. והאי פטור וחייד דקאמר אמיתת בית דין קאי ולאחר שהרגו
לגדף: מאי איכא. כלומר מאי קא רמי עליהו דהך רואין למעבד: דבעי לאיתויי לבי דינא ומקטליה. דכתיב (דברים כג) ובערת הרע
מקרבך הלכך בעי התראה דכלא הכי לא מקטלי ליה: זו היא הפראסו. אלמא משום דמחוקין ליה רודף לא בעי התראה:
מתני'

באן באב על הכן. כרייתא דאס ברור לך כשמש שאין לו שלם
עמך הרגבו הא קמתא אל מהרגבו ובשעתא קמייתא
דפסחים (דף ב') וספ' דדרשין לאור יקוס רוצח אי פשיטא לך מילתא
כנהורא דלנפשות קאמי רוצח הוא ויתן להצילו כשמש ופירש שם
כקוטרת כגון כן על האב או כל אדם
ולא יתן כדאמרין הכא דהני אפילו
במתא רוצח הוא ולא בעינן שיהא
פשוט כנהורא אלל התם יש לומר כולה
כאב על הכן דאי קיס ליה בגויה
ששואל רוצח הוא ויתן להצילו כשמש
ואי מספקא לך מילתא כלילא יא
נעניך כגנב ולא יתן להצילו כשמש:
ישראל הוא בן ברית הוא. ישראל
ולא כותי בן ברית ולא
מומר לעבודת כוכבים דמותרין לעבודת
כוכבים: היו מורדין ולא מעלין:
ומה

דקטלינן אלא דמים לו בין בחול בין בשבת השתא בחול לא קטלינן ליה
בשבת מבקיא אמר רב ששת לא נצרכא יאלא לפקח עליו את הגל תנו רבנן
והוכה: "בכל אדם ומת" בכל מיתה שאתה יכול להמיתו בשלמא והוכה
בכל אדם איצטרך סד"א בעל הבית הוא דקים (להו) דאין אדם מעמיד
עצמו על ממונו אבל אחר לא קמ"ל דרודף הוא ואפילו אחר נמי אלא ומת
בכל מיתה שאתה יכול להמיתו למה לי מרוצח נפקא (ד) דתניא (ב) מות יומת
המכה רוצח הוא אין לי אלא במיתה האמורה בו ומנין שאם אי אתה יכול
להמיתו במיתה הכתובה בו שאתה רשאי להמיתו בכל מיתה שאתה יכול
להמיתו ת"ל מות יומת מ"מ שאני התם דאמר קרא מות יומת וגימור מיניה משום
דהוה רוצח וגואל הדם שני כתובין הבאין כאחד (ו) וכל שני כתובין הבאין
כאחד אין מלמדוין תנו רבנן במחמת אין לי אלא מחמת גנו חצירו וקרפיו
מנין ת"ל ימצא הגנב מ"מ אם כן מה ת"ל מחמת ימפני שרוב גנבים מצויין
במחמת תניא אידך מחמת אין לי אלא מחמת גנו חצירו וקרפיו מנין
תלמוד לומר ימצא הגנב מ"מ א"כ מה תלמוד לומר מחמת (ו) מחמתו זו
היא התראה אמר רב הונא קטן הרודף ניטן להצילו כשמש קסבר רודף
אינו צריך התראה לא שגא גדול ולא שגא קטן איחובה רב חסורא לרב הונא
א"כ צא ראשו אין נוגעין בו לפי שאין דוחין נפש מפני נפש ואמאי רודף
הוא שאני התם דמשמאי קא רדיף לה נימא מסייעא ליה רודף שהיה רודף
אחר חבירו להורגו אומר לו ראה שישאל הוא וכן ברית הוא והתורה אמרה
ישופך דם האדם באדם דמו ישפך אמרה תורה הצל דמו של זה בדמו של זה
ההיא רבי יוסי ברבי יהודה היא דתניא רבי יוסי בר' יהודה אומר חבר אין
צריך התראה לפי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד ת"ש
רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו אמר לו ראה שישאל הוא וכן ברית הוא
והתורה אמרה שופך דם האדם באדם דמו ישפך (א) אמר יודע אני שהוא
כן פטור ע"מ כן אני עושה חייב לא צריכא דקאי בתרי עברי דנהרג דלא מצי
אצוליה מאי איכא דבעי איתויי לבי דינא בי דינא בעי התראה איבעית אימא
אמר לך רב הונא אנא דאמרי כתנא דמחמת דאמר מחמתו זו היא התראה:

הפראסו. שא"כ התראה אחרת אלא הורגו מיד דכיון דטרח ומסר נפשיה לחסור אדעתא דכי אחא דאי קאי לאפאי קטילנא ליה ואמרה מורה
כיון דרודף הוא א"כ התראה אלא מלילין אותו כשמש. אבל נכנס לחצרו וגנב דרך הפתח אינו הורגו עד שיתרו בו בעדים חיי דקאימנא בלפך
וקטילנא לך זה יקבל עליו התראה ויאמר יודע אני ועל מנת כן אני עושה שאם תעמוד לנגדי אהריג אותך אבל בלא התראה לא דלילמא לאו
אדעתא דנפשות קא אחי אלא דאשכח פתחא להדיא ועל אדעתא דאי קאי בלפאי ליוסף: קטן הרודף. את קטן אחר להרגו: ניטן להצילו כשמש.
דילפינן לקמן (דף עג.) רוצח ניטן להצילו כשמש והאי אע"ג דקטן הוא ולאו בר קבולי התראה הוא לגבי רדיפה דני כגדול: קסבר. רב הונא
רודף אין צריך התראה לענין להצילו כשמש דלא יתנה התראה אלא לענין ב"ד דלא מצי למקטליה אש הרג בלא התראה: ולא ראשו. בלשה
המקשה לילד ומסוכנת. וקמי רשא חסיה פושטת ידה ומתכחמו ומולאמו לאכריס דכל זמן שלא ילא לאיר העולם לאו נפש הוא ויתן להורגו
ולעיל את אמו אבל ילא ראשו אין נוגעין בו להורגו דהוה ליה כילוד ואין דוחין נפש מפני נפש. ואם תאמר מעשה דשבע בן בכרי (שמואל ב')
הנה ראשו מושך אליו דחיו נפש מפני נפש התם משום דלפילי לא מסרוהו לו היה נהרג בעיר כשיתפשנה יואב והן נהרגין עמו אבל אש היה
הוא נילול אע"פ שהן נהרגין לא היו ראשין למסרו כדי להציל עצמן אי נמי משום דמורד במלכות היה והכי מפרש לה בתוספתא דתמורה:
משמאי קא רדיף לה. לאמיה: והסורה אמרה שופך דם האדם באדם דמו ישפך. כל הרואה אותו ישפוך דמו בשביל אותו אדם שהוא רודף
דהיינו באדם כשנולד אלם הגדף. והא הכא דלא קמי יודע אני ועל מנת כן אני עושה ואין כאן קבלת התראה ואפילו הכי מיחייב
היה ר' יוסי בר' יהודה היא. דלפילי כהרוגי ב"ד לא בעי התראה אלא להבחין הלכך חבד לא בעי התראה ולא הבחנה ועם הארץ בעי לאיתרוי
דלא נומא שוגג היימי אלל קבלת התראה אפילו בעם הארץ לא בעי: פטור. כל כמה דלא אחר על מנת כן אני עושה אהרג עליו כדלפינן
בהיו בודקין (ולעיל דף מה.) יומת המת (דברים י) עד שימיר עצמו למיתה. קא מצי הכא גבי רודף דבעי התראה ואם לאו אין מלילין אותו כשמש: דקאי פטרי
עברי נהרג. המתה מלך זה והרודף והגדף מלך אחר: דלפילי לא מצי. והאי פטור וחייד דקאמר אמיתת בית דין קאי ולאחר שהרגו
לגדף: מאי איכא. כלומר מאי קא רמי עליהו דהך רואין למעבד: דבעי לאיתויי לבי דינא ומקטליה. דכתיב (דברים כג) ובערת הרע
מקרבך הלכך בעי התראה דכלא הכי לא מקטלי ליה: זו היא הפראסו. אלמא משום דמחוקין ליה רודף לא בעי התראה:
מתני'

